

og saaledes blive et Middel til at bekæmpe Usædelighed. Man har sikkert ogsaa Ret til at haabe paa et sædeligt Fremskridt, naar en sandere Kønsofpfattelse træder Børnene og de unge i Møde fra det ydre Liv.

Ligesom Frk. Frederiksen anbefaler densvenske Forf. altsaa Samarbejdet mellem Skolen og Hjemmet. Det er saare skønt, naa Skolen og Hjemmet er besjælet af samme gode Aand, men ved Siden af har dog vist i mangt og meget hver sin særlige Opgave. Det forekommer mig, at Skolen i sin tilmaalte Tid nærmest skal berige Børnene med Kundskaber. Den maa uafbrudt, undtagen i Legetiden, beskæftige dem med de bestemte Fag, og den maa besvare Børnenes Spørgsmaal. Anderledes stiller det sig i Hjemmet, hvor Tiden kan anvendes mere frit og efter eget Valg. Det forekommer mig ikke at være heldigt, hverken for Børn eller Voksne, at de altid er beskæftigede med bestemte Arbejder, der fordrer deres hele Opmærksomhed. Ogsaa Børn maa lære Selvtenkning. De maa gøres opmærksomme paa, at hvad de om Formiddagen har lært i Skolen ikke maa drive løst og let omkring i den usynlige Tankeholder, som vi kalder Hukommelse, hvor det kan spredes af det første Tankepust, der kommer udefra, og forsvinde. De maa gentage i Tankerne, hvad de har hørt og lært og fæstne det i deres Hukommelse. Saa maa de ogsaa gennemgaa deres Opgaver for næste Dag i Skolen, derefter maa der tages Hensyn til, at saavel Børn som Voksne bekøber Tid, Ro og Ensomhed til at samle sig. For den Voksne betyder det at samle sig at ordne sit Sjæleliv og bygge op paa sin Personlighed. Men jeg tror, at Børn paa 9—10 Aar allerede kan begynde at lægge Grunden dertil. Selvtugt er den første Betingelse for at blive en fri Personlighed, og jeg tror, at man i den nævnte Alder kan begynde at øve Børn deri. Man maa sige dem, at derinde, hvor de føler, Tankerne gror, der kan ligesaa vel som i Ageren Ukrudt komme op mellem det gode Korn. Men at i deres usynlige Sjæl kan hverken Forældre eller Lærere føre Tilsyn eller sørge for, at Ukrudtet bliver rykket op i Tide.

Man maa sige til Barnet:

„Du maa være opmærksom paa dig selv, og naar du føler forfængelige, urene eller udydige Tanker, da maa du straffe dem og fjerne dem; og dette maa ske atter og atter, indtil de bliver borte. Paa den Maade kan det forebygges, at daarlige Tanker bliver til Ord og Handlinger, som bedrøver dine Forældre og Lærere og skader dig selv.“ — Er der en Konflikt med et andet lille Medmenneske, saa maa man sørge for, at Barnet ikke straks lægger hele Skylden over paa Næsten. „Gaa ind i dit Værelse, undersøg dine Tanker, og du vil opdage, at du har din Del i Skylden“.

Det er ikke altid de mest begavede Børn, der spørger mest. Man maa ogsaa undertiden spørge dem og retlede deres Svar, ja, opfordre dem til ved passende Anledning selv at tænke over det, de spørger om. Med Hensyn

til de Spørgsmaal, som angaar Kønforholdet, da er det, som allerede fremført, bedst at nævne det ved sit rette Navn. Men der bør ikke ofte røres derved. Kun naar der foreligger en Nødvendighed derfor, eller man iagttagelse eller aner, at man maa komme til Hjælp, skal man tage Sagen frem. Børn maa ikke jævnlig sysle med den Slags Tanker, det kunde sløve deres Blufærdighed, den Skat, som ofte kan være den unge, enlig stillede Kvindes Vagt og Værn. Frk. Frederiksen taler i den nævnte Artikel om, at hun i sin Lærergerning har faaet saadanne Spørgsmaal af Børn i 12—14 Aars Alderen. Jeg tror, at man skal være meget forsigtig med sine Svar til Børn i den Alder. Man faar en Mistanke om, at de indbyrdes drøfter disse Emner og sysler mere dermed, end det er sundt.

Vi ved, at der er stor Forskel paa Børn som i det hele paa Menneskenaturer. Der gives Børn, som næsten ikke behøver at opdrages. For den rene er alting rent. Vi har det skønne Eventyr af Elia Fibiger: „Snebarnet“. Hendes Klædning vedbliver at være hvid som Sne, uagtet Heksen kaster al Slags Smuds derpaa. Men der gives andre Naturer, hvor, som sagt, Forsigtighed er nødvendig. Jeg tror, at Børn paa 12—14 Aar vanskelig kan undgaa at vide Besked om alt. Man kan gaa ud fra sin egen Barn-dom, — husker man den, da undres man over, hvorfra man vidste Besked om alt. Jeg mindes et Træk, en Veninde har fortalt mig om en lille Pige. En Moder mente, det var rigtigt at tale fortroligt med sin niaars Datter og fortælle hende, at der ventedes et lille Barn. Hun begyndte at tale, men standsede i Tvivl om, det var den rigtige Form, hun havde valgt. Da tager den lille Pige Moderens Haand og siger med sagte Stemme: „Moder, du behøver ikke at sige mere, — jeg er ni Aar!“

Dersom man i sin Forklaring over Menneskenes Selvførelse tager Eksempel fra Dyreverdenen, da tror jeg, at det vil være i Overensstemmelse med den Alvor, der helst maa betegne Børnenes Kønsofpfattelse, at man straks gør opmærksom paa, at det kun er det aldeles materielle, hvori der kan gøres Sammenligning. Thi i det væsentlige er Forskellen saa stor, at det ganske umuliggør nogen Sammenligning. Det er sjælelig Overensstemmelse mellem Mand og Kvinde, der fremkalder Elskovsdriften, som vistnok i Regelen kan siges at være bestemmende for Ægteskabet og Kønforholdet. Derimod hos Dyrene giver det sanselige alene Tilskyndelsen. I det hele taget kan man ikke nok, saavel overfor Børn som overfor unge, fremhæve Kønforholdet som det store og alvorlige, de skal have Ærbødighed for, og det Ansvar, som derved paalægges Menneskene. En udviklet Moder, der har sat sig den Opgave at lede Barnets Tankeliv ind i Inderligheden, vil paa mange Maader, særlig dog ved Kristendommens opdragende Magt, føre Tænkningen i den rigtige Retning. Dog ikke ved den Kristendom, der uden Kristentro vover

at tilrane sig Kristennavnet, thi der har Saltet mistet sin Kraft.

Hvor Barnet eller den unge tidlig vænnes til at samle sig i Sjælelivets Inderlighed, — selvfølgelig uden at Livets Krav og Forpligtelser forsømmes udadtil, — der drager Viljen de fysiske Kræfter ind som nærende og tjenende det usynlige Tankeliv, og der behøver man ikke at befrygte, — hvad Frk. Frederiksen betoner, at sanselig Begær i Form af Kønsskrift, skal rejse sig som en Løve. Derimod ved man af Erfaring, at Blufærdighed i et ungt, rent Kvindesind kan rejse sig som en Løve, hvis nogen vover at saare eller krænke den.

Mere ligeud end til Børnene vil man kunne tale til de voksne unge. Men det er ikke mindre vanskeligt og altid en Overvindelse, navnlig at tale til de unge Mænd. Alligevel tror jeg ligesom Dr. Widerstrøm at det bør ske. Selv om det, man kan sige dem, er dem bekendt fra anden Side, saa bringes det dog klarere, inderligere og skarpere ind i deres Bevidsthed, naar der tales til dem med en Moders Om-sorg og Kærlighed. Forholder man sig tavs, da vil de maaske selv for sent komme til Erkendelse af, at Ideernes ædle Skatte, som der skal graves efter i Inderligheden, er dem berøvet, fordi de har søgt sanselig Nydelse til Overmaal.

Den Erfaring vil sikkert i Regelen stadfæste sig, at ikke alene Velfølelse eller Vellyst, — om end denne er Sjælens værste Kræftskade, — men at al sanselig Nydelse til Overmaal, som Velsmag, Vellugt, Vellyd og Øjenslyst slapper Hjernevirksomheden, navnlig de fine inderlig liggende Nerver, der er en Betingelse for Tænkning paa Aandslivets Omraade. De sanselige Nydelser til Overmaal jager Selvtænkning og Selvforydning paa Flugt og bedrager for de uforgængelige Skatte. Jeg har hørt citere efter Sokrates: „Man kommer Guddommen nærmere ved ikke at sætte Pris paa Mad.“ De, der kun dyrker Sanselighed, vil staa sjælelig tomme, naar den forgængelige Sanselværden lukkes for os. Kun deres Selvbekendsthed slukkes ikke. Det vil mere og mere anerkendes, at Kvinden har de dybeste Betingelser for et inderligt Sjæleliv, men dermed har hun modtaget en særlig Forpligtelse til og et særligt Ansvar for Samfundets Sædelighed. Kvindens Evner vil netop i Nutiden, hvor hun kan glæde sig over de store Fremskridt i Oplysning og Udvikling, som den nye Kultur har bragt, kunne bære en rigere Frugt end nogensinde, ogsaa i Retning af at indløse de nævnte Forpligtelser og Krav, der vil stilles til hende.

Af vor Brevkasse.

—o—

— De spørger, om jeg har læst Vitalis Nordstrøms Bog: „Ellen Keys tredie Rike“ og hvad jeg mener om den?

— For mit Skøn viser V. Nordstrøm sig i enhver Retning Ellen Key saa rent underlegen, at han langt fra at vinde nogen Indrømmelse fra mig, tvertimod driver mig nærmere over imod Ellen Keys Anskuelse paa

de Punkter, hvor jeg hidtil mente mig i Modstrid med hende eller endnu var uklar over mig selv. Kun hvor Nordstrøm taler om E. K.s Blik paa det erotiske var jeg straks rede til at give ham Ret; men efter endt Læsning af Bogen, da den kontrære Modsætning mellem Ellen Keys og Vitalis Nordstrøms aandelige Fysiognomi traadte klart frem for mig, da bøjede jeg mig i Stilhed dybt for den første, og nødtes til at indrømme, at naar jeg paa dette ene Punkt ikke kunde følge E. K., saa var det kun, fordi min oprindelige ideelle Tro paa Mennesket her havde faaet en liden Skade i Livets Skuffelse.

Det eneste, hvori jeg ikke vil være enig med E. K. bliver da hendes Mening om Kvindernes Plads i Livet; jeg synes, det vilde være et meget stort Tab for mig personlig, saavel som for Samfundet, om Ellen Key tidlig var bleven indespærret bag Ægteskabets med Pligter tæt tilgittede Fængselsrunder. Hendes herlige Evner var bleven forkrøblede, og hendes Sjæleglød var bleven selvførtærende af Mangel paa Næring.

Naar man gaar ud fra hendes egne individualistiske Anskuelse — og man tør dog vel antage, at de ikke skal gælde for Mændene alene, men for hele Menneskeheden — da falder det underligt, at hun for Kvindernes Vedkommende vil afstikke bestemte Grænser, som ikke maa overskrides. Jeg protesterer! — Ogsaa jeg vil skrive min egen Lov, følge mit eget Ideal ligegyldigt for ethvert andet, vilde, om jeg blot havde Raadighed over Midlerne dertil, arbejde paa min egen „Stil“ og naa al den „Sjælfhærlighed“, hvorom hun taler, jeg finder mig ikke i at lade mit Kaldsbrev udfærdige af nogen som helst — selv om det er selve Ellen Key.

Det har moret mig særdeles at følge Vitalis Nordstrøms Anstrængelser for at afkræfte E. K.s udmærkede og dybe Ord om den kristne Livsanskuelse. Det underer ikke, at han naar saa ringe et Resultat, naar man lægger Mærke til, at han synes at gaa ud fra den barnlige Antagelse, at det er Mennesket, der ved sin Tro eller ikke Tro bestemmer, om der er en Gud eller ej: Mennesket kan ikke undvære en Gud, ergo har Gud at være til Stede i Himlen!

Jeg finder det visere med E. K. at slaa mig til Ro med den Tanke, at al min Tro vilde ikke kunne tilvejebringe et evigt Liv, om det ikke gives, ligesom al min Tvivl er afmægtig til at befri mig derfra, hvis det findes.

Som en rigtig Filister aabenbarer V. N. sig der, hvor han taler om E. K.s Skønhedsdyrkelse, som han kalder en Dyrkelse af skøn Form. Hvad er det ikke for en Taabelighed, i Kunsten at ville skelne imellem „Formen og det aandelige Indhold“ i et Kunstværk har det aandelige Indhold faaet Form og de to kan ikke mere skilles ad, Formen bliver Tankens Udtryk, idet Tanken gives Form af Kunsthænder; hvem der ikke kan forstaa saa meget, han burde visselig afholde sig fra at tale med om Skønhed og om Kunst.

Jeg vil gerne indrømme, at jeg kun med Uvilje læser Ellen Keys Udtalelser om, at det, der gælder, er at dyrke det „skønne overflødige“. Jeg synes ikke ret derom, saalænge saa forfærdelig mange maa anstrenge sig haardt for at erhverve det nødvendige og saalænge endda et stort Tal maa savne det nødvendige. Men Fejlen er her blot den, at E. K. er kommen et Aarhundrede for tidlig til Verden; ret beset er det netop hendes Styrke og Storhed, at hun saadan lever helt i Fremtiden og hører Fremtiden til. Hendes

Moder og Datter.

—o—

Alma kom en Dag hjem fra Skole, — som det syntes i en underlig Sindsstemning. Hun kastede Skolebøgerne, som hun bar i en Rem, paa den første den bedste Stol, kom ikke, som hun plejede, hen og gav sin Mor et Kys, men sendte hende et underligt Sideblik og forlod Værelset.

Alma var omtrent 10—12 Aar gammel.

Da hun kom ind igen, tog hun en Avis, som hun holdt op foran sig og syntes at studere ivrigt. Men hendes Mor, der forundret iagttog hende, — saa, at hun hyppigt sendte hende stjaalne, undersøgende Øjekast.

Moderen sad ved sit Sybord og syede paa en lillebitte Skjorte. Hun var endnu ikke omklædt til Middag,

men bar en vid Morgendragt, der var syet ud i eet. Idet hun nu rejste sig, saa hendes lille Datter, at den stumpede foran, og at Moderens Figur — trods den skjulende Dragt — var underlig uformelig.

Den unge Kone havde lagt sit Arbejde og gik lige hen mod den lille Pige, som i det samme blev meget rød i Hovedet. Hun lagde sin Haand paa Almas Skulder og saa hende ind i Øjnene. „Hvad er der i Vejen med dig?“ spurgte hun, „hvorfor kommer du ikke hen, og siger mig Goddag, som du plejer — og hvorfor blev min lille Pige rød?“

Det sidste Spørgsmaal fremkaldte en ny Rødme. Alma vidste ikke, hvad hun skulde svare. Men en Moder gætter meget ofte sit Barns Tanker.

„Der er en halv Time, til jeg skal klæde mig om“, sagde hun. „Gaa med ud i Haven saalænge. Vil du, Alma? Saa kan vi passiare lidt sammen.“

Alma lod ikke til ret gerne at ville; hun smed Avisen noget heftigt, men rejste sig dog og hentede sin Hat. Da hun kom ind i Stuen igen,

var Moderen i Færd med at lægge sit Sytøj sammen. Alma tog Øjnene til sig; men hendes Mor saa paa hende og sagde med et lille Smil: „Vil du se, hvad jeg syr, Alma?“

„Aa, det kan være det samme!“ vrissede den lille Pige.

Men Moderen holdt den lille Skjorte hen foran hende og sagde: „Tror du, den er til „Konny?“ (Almas to-aarige Broder Konrad)

„Aa, — den er jo altfor lille!“ svarede Alma gnavent.

„Det har du Ret i, min Pige, — den er heller ikke til ham!“ sagde Moderen med en skælmssk, hemmelighedsfuld Mine. „Kom, tag mig under Armen, saa gaar vi som to Veninder, der har noget rigtigt interessant at snakke om. Og det har vi ogsaa.“

De gik gennem Havestuen ud i den store, smukke Villahave. Det var den smukkeste Tid paa Aaret — Træernes Blomstringstid. Pæretærerne var som Sne, men Æbletræernes Kroner havde et fint, blegrodt Skær. Paa enkelte Træer sad Blomsterne endnu i Klynger og lukkede Knopper; men paa andre havde de allerede i flere

Dage været helt udfoldede. Naar der af og til kom et Vindpust, drev det Skarer af hvide Blade ligesom „Skomagerdrænge“ af Sne, ind i Ansigtet paa Moder og Datter. I Rabatterne blomstrede røde og blaa Iris, lyserøde Pæoner og nogle Efternølere af ranke, hvide Tulipaner.

„Nu skal vi allerførst til at gætte!“ sagde den unge Moder. „Jeg begynder! Spørgsmaalet lyder: Hvorfor er min store Pige i Dag ikke rigtig, som hun plejer at være?“

Svar: Fordi hun ikke synes om sin Moder!

Og hvorfor synes hun ikke om sin Moder?

Fordi man har fortalt hende nogle underlige Ting! Skulde det være Lise Barnepige? Eller skulde det være den nye Elev i den nye Klasse?“

Alma studerede Havens Grus.

„Skulde de have bedt min lille Pige om at se nøje paa sin Moders Figur? Skulde de have sagt, at denne underlige Figur, var en Følge af visse Ting, som er saa forfærdelig upassende, at kun „Veninder“ kan tale derom to og to i Krogene? Eller mon Lise